

БОНДАРЧУК Анатолій Андрійович

Випускник агрономічного факультету (1975)

Директор Інституту картоплярства НААН

Доктор сільськогосподарських наук, професор,
член-кореспондент НААН

Народився 27 січня 1947 р. в с. Соболівка Теплицького району Вінницької області. З 1970 до 1975 р. навчався в Уманському ордена Трудового червоного прапора сільськогосподарському інституті імені О. М. Горького за спеціальністю «Плодівництво та виноградарство».

У 1989 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Разработка элементов технологии производства сахарной свеклы гибрида «Уладовский МС-5», созданного на основе цитоплазматической мужской стерильности» за спеціальністю 06.01.14 «Технічні культури» (керівник – д-р с.-г. наук, проф., акад. ВАСГНІЛ В. Ф. Зубенко).

Вчене звання доцента кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії А. А. Бондарчуку присвоєно МОН України в 1998 р. на підставі Рішення Вченої ради Вінницького державного сільськогосподарського інституту. В 2007 р. йому присвоєно вчене звання професора кафедри рослинництва та технологій Вінницького державного аграрного університету.

Докторську дисертацію на тему: «Наукові основи насінництва картоплі в Україні» за спеціальністю 06.01.05 «Селекція і насінництво» захистив у 2010 р.

Стаж науково-педагогічної роботи Анатолія Андрійовича складає 27 років, зокрема на посаді директора дослідного господарства «Артеміда» – 21 рік. Крім того, за

Демонстраційна ділянка Інституту картоплярства у виставково-інноваційному центрі НААН ДП ДГ «Саливківське», 27 червня 2017 р.

сумісництвом працював доцентом, а згодом став професором кафедри рослинництва і технологій Вінницького державного аграрного університету. З 2004 р. – директор Інституту картоплярства НААН.

Наукову діяльність А. А. Бондарчук присвятив дослідженню питань теоретичного обґрунтування селекції та насінництва картоплі. За роки наукової діяльності особисто та під науковим керівництвом Анатолія Андрійовича на підставі вивчення особливостей формування сортових і посівних якостей як основних складників формування насінневої продуктивності рослин залежно від фітосанітарних і природних умов теоретично обґрунтовано можливість одержання високоякісного насінневого матеріалу картоплі, адаптованого до агрокліматичних зон країни.

У результаті багаторічних досліджень: створено нові сорти картоплі з високим генетичним потенціалом продуктивності, стійкістю до абіотичних і біотичних факторів навколишнього середовища; джерела та донори стійкості проти основних хвороб (фітофторозу, сухої фузаріозної гнилі, парші звичайної, стеблової нематоди); вихідний передселекційний матеріал з інтрогресованими ефективними генами контролю основних ознак. Автор розробив методики використання виділених джерел і створених донорів у селекційних програмах, виділив селекційний матеріал, придатний до генеративного розмноження. У підсумку селекційної роботи за вказаним напрямом виведено низку сортів картоплі різних груп стиглості та господарського призначення: «Дума», «Злагода», «Княгиня», «Радомисль», «Взірець», «Вигода» та ін. Зазначені сорти передано до Державного сортопробування. А. А. Бондарчук є співавтором 22 сортів картоплі, 11 занесено до Державного реєстру сортів рослин України.

Дослідницька робота науковця спрямована на розроблення ефективних методів інтенсифікації процесу відтворення базового та базового насіння картоплі на основі отриманого біотехнологічними методами садивного матеріалу із застосуванням сучасних методів оцінки його якісних показників; визначення основних чинників втрати насіннєвим матеріалом продуктивних якостей та адаптивності сортів під час репродукування в різних агрокліматичних зонах країни; розроблення ефективних методів попередження інфікування оздоровленого насінневого

матеріалу вірусними, грибними та бактеріальними хворобами; здійснення науково-методичного забезпечення процесу відтворення добазового та базового насіння в елітних господарствах з первинного насінництва. Науково обґрунтовано зональні технології вирощування насінневої картоплі, які надають можливість використовувати вітчизняні сорти, значно підвищити її врожайність та валове виробництво.

Досліджено та встановлено закономірності втрат сортами врожайних властивостей у процесі продукування, заплановано заходи подовження строків їх використання. Розроблено технологічний регламент виробництва добазової та базової насінневої картоплі. Проведено моніторинг вірусних інфекцій картоплі еліти, відтвореної у різних ґрунтово-кліматичних зонах України, встановлено чисельність і видовий склад основних переносників вірусних хвороб картоплі в зонах центральної та південної частин Полісся України.

Розроблено концепцію розвитку селекції та насінництва картоплі в Україні на сучасному етапі й на період до 2030 р.

З метою подальшої оптимізації організаційних насінницьких заходів і гармонізації нормативної бази насінництва картоплі під керівництвом Анатолія Андрійовича розроблено та впроваджено національні стандарти: ДСТУ 4875:2007 «Картопля. Терміни та визначення понять», ДСТУ 8243:2015 «Картопля насіннева. Оздоровлений вихідний матеріал. Технічні умови», розроблено Зміну № 1 до ДСТУ 4013–2001 «Сортові та посівні якості картоплі насінневої. Технічні умови».

За сприяння та безпосередньою участю А. А. Бондарчука в Інституті картоплярства НААН атестовано в ДЦ «Украгрозстандартсертифікація» лабораторію імуноферментного аналізу на визначення вірусної інфекції картоплі, де здійснюють науково-методичний супровід ведення насінництва у ТОВ «Чіпси Люкс». Атестовано лабораторію на визначення ГМО-організмів у сільськогосподарській продукції.

Під керівництвом Анатолія Андрійовича розроблено й подано до Міністерства аграрної політики та продовольства України пропозиції і програми щодо удосконалення системи ведення насінництва картоплі в Україні, внесено зміни до Закону України про насіння та садивний матеріал, розроблено й затверджено в Мінагрополітики України нормативно-методичне видання – Інструкцію з інспектування сортових посівів картоплі, з використанням міжнародної системи сортової ідентифікації «UPOV», адаптованої до сортів української селекції.

Розробив модель керування насінницькою галуззю в умовах ринкової економіки. З питань селекції, насінництва та біотехнології в картоплярстві опублікував 122 наукові праці, з них 6 монографій. Є науковим керівником 2 аспірантів та консультантом докторантів.

Головний редактор міжвідомчого тематичного збірника «Картоплярство», науково-виробничого журналу «Картоплярство України».

Отримані результати досліджень, розроблені концепції та заходи використовують в наукових установах і насінницьких господарствах з метою одержання високоякісного садивного матеріалу для сортооновлення та сортозаміни

за прийнятими схемами насінництва й запропонованими зональними технологіями, зокрема в Інституті картоплярства НААН, Поліській дослідній станції імені О. М. Засухіна, ДП ДГ «Артеміда» та «Корделівське» Вінницької області, ТОВ «Бровари Картопля» Київської області, ТзОВ «Потейтос-агро» Волинської області.

Результати досліджень використовують у навчальній роботі кафедри генетики, селекції і насінництва Білоцерківського національного аграрного університету та кафедри рослинництва і технологій Вінницького національного аграрного університету під час підготовки фахівців для агропромислового комплексу.

Анатолій Андрійович систематично виступає з науковими доповідями на міжнародних, всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Здійснює велику науково-організаційну роботу в Інституті картоплярства НААН, координує виконання науково-дослідних робіт у наукових установах та дослідних господарствах, опорних пунктах з первинного насінництва картоплі, установах-співвиконавцях ПНД «Картоплярство».

Усі ці дані свідчать про значний вклад А. А. Бондарчука в розвиток науки. За результатами багаторічної науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності Анатолій Андрійович став гідним кандидатом на заміщення вакантної посади члена-кореспондента НААН. На загальних зборах НААН д-ра с.-г. наук, проф. А. А. Бондарчука обрано членом-кореспондентом НААН України за спеціальністю «Агрономія» (овочівництво) в 2016 р.

З нагоди ювілею альма-матер Анатолій Андрійович вітає професорсько-викладацький колектив, студентів та випускників вишу! Він наголошує, що університет – школа життя, завдяки якій став справжнім професіоналом.

Зі сторінок презентаційного видання А. А. Бондарчук зауважує: «До цієї знаменної дати навчальний заклад йшов довгою дорогою наполегливої праці багатьох поколінь досвідчених, творчих, талановитих викладачів. Це був нелегкий шлях утвердження принципів, пошуків, звершень, примноження здобутків. Нині це знаний ВНЗ, поважний за віком, відомий своїми випускниками. Бажаю бути найкращими, першими у своїй справі, реалізовувати себе, прославляючи та збагачуючи історію і здобутки альма-матер!»

Виступ на Міжнародній науково-практичній конференції «Стан, проблеми та перспективи картоплярства XXI століття», 10–13 липня 2018 р.